

**UCHWAŁA NR XVII-21/2016
RADY MIEJSKIEJ W WOŁOMINIE**

z dnia 28 stycznia 2016 r.

**w sprawie przyjęcia do realizacji
Gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego na lata 2016-2020**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 5 oraz art. 18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515), w związku z art. 2 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231 poz. 1375) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Gminny program ochrony zdrowia psychicznego na lata 2016-2020”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wołomina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Wołominie

Leszek Czarzasty

Załącznik do Uchwały Nr XVII-21/2016
Rady Miejskiej w Wołominie
z dnia 28 stycznia 2016 r.

Gminny Program
Ochrony Zdrowia Psychicznego
na lata 2016 - 2020

Wołomin, styczeń 2016 r.

Spis treści

I . Wstęp	str. 3
II . Charakterystyka gminy Wołomin	str. 3
III . Podstawy prawne	str. 5
IV. Zasoby kadrowe jednostek działających na rzecz zdrowia psychicznego na terenie gminy Wołomin	str. 6
V. Diagnoza zdrowia psychicznego mieszkańców gminy Wołomin	str. 11
VI. Cele programu i planowane działania	str. 15
VII. Partnerzy programu	str. 19
VIII. Źródła finansowania programu	str. 20

I. Wstęp

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016-2020 jest kontynuacją programu z poprzednich lat realizowanego na terenie gminy Wołomin. Jest też próbą ukazania zmian jakie zaszły w obszarze opieki i profilaktyki zdrowia psychicznego od czasu wprowadzenia programu w 2012 r. na terenie Gminy Wołomin.

Celem programu jest wprowadzenie zmian w dysfunkcyjny stan ochrony zdrowia psychicznego w gminie, w tym przytoczenie podstawowych informacji o jego aktualnym funkcjonowaniu, zasobach i brakach oraz wskazanie pilnych potrzeb, przypomnienie celów przyjętego w 2010 r. Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011-2015 (NPOZP), wskazanie barier blokujących jego realizację. Istotnym celem jest również przypomnienie o znaczeniu systemowej zmiany w funkcjonowaniu ochrony zdrowia psychicznego w gminie, przyspieszenie jego unowocześnienia oraz podniesienie rangi wśród zadań z zakresu zdrowia publicznego. Zaniechanie tych działań będzie pogłębiać bowiem niebezpieczne dla gminy procesy naznaczania ludzi chorych i wyłączonych, nierównego traktowania i wykluczania społecznego osób z problemami zdrowia psychicznego. Grozi im obniżanie standardu jakości życia, zarówno ich samych jak ich najbliższego otoczenia.

II. Charakterystyka Gminy Wołomin

Gmina Wołomin jest gminą miejsko-wiejską położoną w środkowej części województwa mazowieckiego w odległości ok. 10 km od granic Warszawy w kierunku północno-wschodnim, o powierzchni 62 km². Mieszkańcy gminy dysponują komunikacją miejską i kolejową umożliwiającą dotarcie do Warszawy. Gminę zamieszkuje ponad 50 tys. mieszkańców¹. W mieście mieszka ponad 36 tys. osób (36.684), a na terenach wiejskich ponad 13 tys. (13.418).

Liczba mieszkańców Gminy Wołomin wg kryterium produktywności, zgodnie ze stanem na rok 2014 przedstawia się następująco:

1 Dane GUS na 2014r.

- 1) wiek przedprodukcyjny (17 lat i mniej) – 19,53 % (10 089 osób),
- 2) wiek produkcyjny – 62,46 % (32 273 osób),
- 3) wiek poprodukcyjny – 18,01 % (9 307 osób).

Sytuacja demograficzna Gminy Wołomin wg kryterium produktywności w znacznej mierze odzwierciedla krajowe oraz wojewódzkie tendencje. Dla porównania wskaźniki odnoszące się do kryterium produktywności dla osób w wieku przedprodukcyjnym w roku 2014 wynosiły dla Polski 18,04%, województwa mazowieckiego 18,52%; dla osób w wieku produkcyjnym wynosiły dla Polski 62,97%, województwa mazowieckiego 61,95%, natomiast wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym odnotowany dla danych odnoszących się do Polski wynosił: 18,99% natomiast dla województwa mazowieckiego 19,53%.²

Sytuacja Gminy Wołomin odnośnie wskaźnika żywych urodzeń na tle innych gmin powiatu wołomińskiego jest bardzo niekorzystna. W 2014 roku Gmina Wołomin odnotowała jedną z najniższych wartości wskaźnika urodzeń żywych na 1000 mieszkańców spośród analizowanej grupy jednostek (Kobyłka, Marki, Ząbki, Zielonka, Dąbrówka, Jadów, Klembów, Poświętne, Radzymin, Strachówka, Tłuszcz). Niższą wartość wskaźnika odnotowały jedynie Gmina Dąbrówka oraz Gmina Zielonka³.

W Gminie Wołomin w latach 2007-2013 liczba osób posiadających status osoby bezrobotnej z roku na rok sukcesywnie wzrastała. Według danych GUS liczba zarejestrowanych bezrobotnych w grudniu 2012 roku wynosiła 2 961 osób, co stanowiło ok. 9% ludności w wieku produkcyjnym. W roku następnym tj. 2013 liczba bezrobotnych zarejestrowanych wyniosła 3 163 osób, a odsetek zarejestrowanych osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym wzrósł do poziomu 9,72%. W ostatnim roku objętym badaniem odnotowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W 2014 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 2 940 osób, co stanowiło 9,2 % ludności w wieku produkcyjnym⁴.

2 Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Wołomin do 2025 r. Projekt. Wołomin wrzesień 2015 r.

3 tamże

4 tamże

Dzięki niewielkiej odległości jaka dzieli Warszawę od gminy Wołomin, dla mieszkańców dostępne są wysoko wyspecjalizowane ośrodki świadczące pomoc z zakresu ochrony zdrowia psychicznego jak Instytut Neurologii i Psychiatrii, Centrum Zdrowia Dziecka itp. W pobliskiej gminie Ząbki funkcjonuje Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych „Drewnica”, świadczący szeroki zakres usług opieki psychiatrycznej, w tym leczenie środowiskowe, warsztaty terapii zajęciowej, oddział psychiatryczny ogólny, poradnię zdrowia psychicznego. Na terenie gminy funkcjonuje 20 różnego typu zakładów opieki zdrowotnej.

III . Podstawy prawne

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231 poz. 1375) ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ponadto, w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego w sferze zadań publicznych i inne organizacje społeczne, samorządy zawodowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

W tym aspekcie, ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym;
- 2) zapewnianiu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
- 3) kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Zadania te są realizowane przez działania określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego 2011-2015 (Dz. U. Nr 24 poz. 128). Na dzień pisania niniejszego programu nie został przyjęty Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016-2020.

Podstawą prawną do działań związanych z ochroną zdrowia psychicznego są także przepisy zawarte w innych aktach normatywnych:

- 1) ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2015 r. poz. 581 z późn. zm.),
- 2) ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286),
- 3) ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.).

IV. Zasoby kadrowe jednostek działających na rzecz zdrowia psychicznego na terenie gminy Wołomin

Problem dostępności do opieki psychiatrycznej na terenie gminy Wołomin, nie jest jej specyfiką. Jest typową sytuacją dla większości mieszkańców Polski. Dla zobrazowania problemu przytoczony zostanie fragment „Raport. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego 2016-2020 – rekomendacje.”: Obecnie w Polsce jest 4 275 specjalistów psychiatrii z czego aktywnie wykonuje zawód 3 976 psychiatrów. największa liczba specjalistów psychiatrii pracuje w województwach: mazowieckim (721), śląskim (421) i małopolskim (409 specjalistów). Najmniej specjalistów psychiatrii pracuje w województwach opolskim (74), lubuskim (87) i warmińsko-mazurskim (113 specjalistów). Najwyższy wskaźnik psychiatrów w stosunku do liczby mieszkańców odnotowano w województwach: podlaskim (15,50 specjalistów psychiatrii/100 tys.), mazowieckim (13,54/100 tys.). najniższy wskaźnik odnotowano, natomiast w województwach: podkarpackim (7,05 specjalistów psychiatrii/100 tys.) i opolskim (7,38/100 tys.)⁵.

Jednym ze zgłaszanych problemów przez jednostki działające na terenie Gminy jest brak dostępu do pomocy psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży. Swoistym wyjaśnieniem tego problemu jest ogółem w liczba psychiatrów dzieci i młodzieży w Polsce, która oscyluje w okół 220 osób (dane niepełne, niektórzy specjaliści są na emeryturze i pracują

5 Raport. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego 2016-2020 - rekomendacje.

w ograniczonym wymiarze godzin). Przykładowe wskaźniki (dane z UEMS dla poszczególnych państw EU -liczba osób < 20 rż, przypadająca na jednego psychiatrę dzieci i młodzieży) są następujące Francja-1/7500, Szwajcaria 1/3217, Finlandia 1/3240 Polska 1/38.900 -jedno z ostatnich miejsce w Europie⁶.

Z poziomu działań gminy nie jest możliwe zwiększenie liczby psychiatrów pracujących w zawodzie, jest natomiast możliwym uatrakcyjnienie gminy, jako miejsca wykonywania zawodu, w sposób który przyciągnąłby specjalistów. Z poniżej proponowanego zestawienia, można wysnuć wnioski, iż w przypadku poradni finansowanych z NFZ w ciągu ostatnich 3 lat, nie nastąpiło zwiększenie liczby psychiatrów świadczących swoje usługi na terenie gminy. Wyraźna zmiana nastąpiła w dostępności usług psychiatrycznych w zakresie działalności podmiotów prywatnych. Należy zaznaczyć, iż psychiatrzy pracujących na terenie Gminy prowadzą praktykę w bliskiej współpracy z istniejącymi zespołami psychologów. Ta forma współpracy jest nie tylko atrakcyjna dla obu stron, ale jest też znacznie szerszą ofertą dla pacjentów takich zespołów, umożliwia też prowadzenie równoległe farmakoterapii i terapii psychologicznej lub psychoterapii.

Dostępność do opieki psychiatrycznej na terenie gminy Wołomin, porównanie lat 2012 (dane z programu Gminnego na lata 2012-2015) oraz z roku 2015 r.

Nazwa podmiotu	2012 r.	2015 r.
Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ	2 lekarzy psychiatrów (kontrakt z NFZ)	2 lekarzy psychiatrów
Specjalistyczna Poradnia Rodzinna przy PCPR	1 lekarz psychiatra (dostępny ok. 5 godzin w miesiącu), finansowany z środków powiatowych	1 lekarz psychiatra (dostępny ok. 5 godzin w miesiącu), finansowany z środków powiatowych

⁶PSYCHIATRIA DZIECI I MŁODZIEŻY Prof. dr hab. Irena Namysłowska; źródło: www.mz.gov.pl/__data/assets/pdf_file/.../34_psychiatria_13072011.pdf

Centrum Medyczne PRO-MED	1 lekarz psychiatra (kontrakt z NFZ)	1 lekarz psychiatra (kontrakt z NFZ)
Fundacja Spektrum	Nie było	1 lekarz psychiatra (współfinansowany z środków Gminy Wołomin)
Centrum Psychoterapii Spektrum	Nie było	1 lekarz psychiatra, prywatna praktyka
Gabinet Pomocy Psychologicznej „Jesteśmy”	Nie było	1 lekarz psychiatra, prywatna praktyka
ASQ Poradnia	Nie było	1 lekarz psychiatra dziecięcy, praktyka prywatna

Ogólne zestawienie zasobów kadrowych porównywanych latach 2012-2015⁷

Nazwa instytucji	Liczba etatów/miejsc specjalistów świadczących usługi bezpośrednio w 2012r.	Liczba etatów/ miejsc pracy specjalistów świadczących usługi bezpośrednio w 2015r.
Przedszkola i szkoły gminy Wołomin	25,2 etatu psychologa / pedagoga	26 etatów psychologa/pedagoga
Ośrodek Pomocy Społecznej	23 etatów pracowników socjalnych	24 etaty pracowników socjalnych
Zespół Szkół Specjalnych	2 etaty z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej	2 etaty z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	7 etatów pracowników socjalnych	10 pracowników socjalnych / 8,6 etatu
Specjalistyczna Poradnia Rodzinna	4 etaty psychologów psychoterapeutów 1 lekarz	

⁷ Zestawienie nie zawiera organizacji „NGO”. Czyli stowarzyszeń i fundacji z racji czasowości i dużemu ograniczeniu dostępności świadczonej pomocy i faktowi że zatrudniani są w tych organizacjach jedynie w ramach realizacji projektów

przy PCPR	psychiatra 1 mediator rodzinny 6 psychologów 1 superwizor psycholog psychoterapeuta	7 etatów psychologów psychoterapeutów 1 lekarz psychiatra / umowa o świadczenie usług/ 1 superwizor /3 godz. na m-c, bez umowy/
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	8 etatów psychologa 5 etatów pedagoga	15 etatów psychologa i pedagoga
Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ	2 lekarzy psychiatrów 10 terapeutów 5 etatów pedagogów	2 lekarzy psychiatrów 12 terapeutów (w tym: 6 psychologów, 5 pedagogów, 1 socjolog)
Centrum Medyczne PRO-MED	1 psycholog kliniczny 2 psychologów 1 lekarz psychiatra	2 psychologów psychoterapeutów 1 lekarz psychiatra
Centrum Psychoterapii SPEKTRUM	3 psychologów psychoterapeutów	6 psychologów psychoterapeutów 1 lekarz psychiatra
Prywatny Gabinet Pomocy Psychologicznej	1 psycholog	1 psychologa, psychoterapeuta
ASQ Rehabilitacja	2 psychologów - terapia integracji sensorycznej 2 pedagogów	19 pedagogów, psychologów, fizjoterapeutów, terapeutów SI 1 lekarz psychiatrii dziecięcej
Środowiskowy Dom Samopomocy	1 etat pielęgniarki środowiskowej 3 etaty instruktorzy terapii zajęciowej	1 etat pielęgniarki środowiskowej 3 etaty instruktorzy terapii zajęciowej
Gabinet Pomocy Psychologicznej	Nie było	2 psychologów

Jesteśmy	1 lekarz psychiatra
----------	---------------------

Powyższe zestawienia mimo poprawy w stosunku do roku 2012, w dalszym ciągu świadczą o bardzo niskiej dostępności pomocy psychiatrycznej na terenie gminy Wołomin. Dostęp do pomocy psychologicznej ulega stałej poprawie. Warta podkreślenia jest różnorodność pomocy psychologicznej w postaci różnych form terapii indywidualnej, a także wiele odmian psychoterapii. Większość form oferowanej pomocy psychologicznej ogranicza się do pomocy ambulatoryjnej z częstotliwością raz w tygodniu w formie terapii indywidualnej, małżeńskiej lub rodzinnej. Dostępnych jest kilka form grup wsparcia np. grupa wsparcia dla rodziców dzieci z autyzmem organizowana na terenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Wołominie od listopada 2012r.

Dzięki dofinansowaniu gminy Wołomin działa od października 2013 roku Punkt Pomocy w Kryzysie świadczący pomoc interwencyjną w sytuacjach kryzysu psychicznego dostępną w ciągu kilku godzin od zgłoszenia potrzeby pomocy, m.in. interwencje kryzysowe w Zespole Szkół w Duczkach (po samobójstwie ucznia szkoły), na terenie MZO (po śmiertelnym wypadku w miejscu pracy), wielokrotnie w domach prywatnych (przy próbach samobójczych i śmierci samobójczej).

Obecnie funkcjonująca pomoc nie jest w żaden sposób koordynowana. Każdy z funkcjonujących podmiotów działa samodzielnie, często w ramach różnych form rozwiązań prawnych, co jest szczególnie widoczne w działaniach psychologicznych. W każdej z form prowadzonej działalności psychologicznej i terapeutycznej obowiązują inne standardy pomocy, przepisy prawne, nawet nazewnictwo prowadzonych działań. Dla przykładu działania psychologiczne określane mianem terapii lub psychoterapii na terenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Specjalistycznej Poradni Rodzinnej określane są wsparciem. Określenie, iż pacjent pozostaje pod opieką psychologa w niektórych podmiotach stosowane jest do działań wobec pacjenta odbywających się stale z cotygodniową częstotliwością, natomiast niektórzy szkolni psychologowie stosują ten termin wobec osób, które są jedynie uczniami placówek, a z psychologiem mają sporadyczny kontakt. Różnic tych jest bardzo wiele. Różnice te odbijają się na poziomie świadczonej pomocy mieszkańcom gminy. Kolejnym, nasuwającym się wnioskiem z analizy danych dotyczących

zasobów kadrowych, jest konieczność oparcia się w działaniach gminy na dostępnych zasobach specjalistów psychologii, z silnym akcentem na dalsze próby rozwoju zaplecza pomocy psychiatrycznej na terenie Gminy.

V. Diagnoza zdrowia psychicznego mieszkańców gminy Wołomin

W celu oszacowania rozpowszechnienia problemów psychicznych wśród dorosłych mieszkańców Polski, przeprowadzono pierwsze ogólnopolskie badanie „EZOP”. Ten trzy letni projekt ukończono w kwietniu 2012 r. Posłużył on za źródło danych umożliwiających liczbowe oszacowanie występowania różnego typu problemów psychicznych na terenie gminy Wołomin. Szacunki te mają charakter orientacyjny i służą zobrazowaniu skali problemu i jego znaczenia dla populacji mieszkańców gminy. Należy podkreślić, iż w diagnozie zdrowia psychicznego dla gminy Wołomin oparto się na danych zgromadzonych samodzielnie oraz informacjach statystycznych ogólnodostępnych. Informacje te należałoby nazwać zbiorem danych na temat liczby osób chorych objętych różnego rodzaju formami leczenia, wobec których gmina lub inne jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe lub jednostki prywatne, już prowadzą działania. Zgromadzone dane nie opisują zdrowia psychicznego wszystkich mieszkańców gminy. Tego typu dane należałoby zgromadzić w toku niezależnie prowadzonych badań, co byłoby działaniem kosztownym⁸.

Posługując się wynikami programu badawczego EZOP⁹, przy założeniu, iż populacja gminy Wołomin odpowiadałaby specyfiką populacji całego kraju, można dokonać próby oszacowania liczby osób z określonymi trudnościami i zaburzeniami psychicznymi wymagającymi interwencji psychiatrycznej bądź psychologicznej. Badanie dotyczyło grupy osób w wieku produkcyjnym tj. od 18 do 65 roku życia. Zgodnie z danymi GUS na 2014 r. w wieku produkcyjnym na terenie gminy Wołomin zamieszkiwało 32273 osób. W przytaczanym badaniu EZOP stwierdzono, że w badanej populacji przynajmniej jedno zaburzenie – z 18 definiowanych w klasyfikacjach (ICD-10 i DSM-IV) – można rozpoznać

8 Koszt realizacji 3 letniego programu przytoczonych tu badań EZOP to 670 401 EURO

9 <http://www.ezop.edu.pl/05-Podsumowanie.pdf>

w ciągu życia u 23,4% osób. Co pozwala ocenić, iż u **7552** mieszkańców Gminy w ciągu życia wystąpi przynajmniej jedno zaburzenie. Wśród tych osób **1888** będzie doświadczać więcej niż jednego zaburzenia. Posługując się dalej statystyczną estymacją można określić, iż zgodnie z danymi z „OCHRONA ZDROWIA PSYCHICZNEGO W POLSCE: wyzwania, plany, bariery, dobre praktyki. Raport RPO.”¹⁰ problemem jest niski procent osób z zaburzeniami psychicznymi doświadczających pomocy – to tylko ok. 25% chorych. Co oznacza, iż chwili obecnej na pomoc spośród osób doświadczających problemów psychicznych (dla Gminy Wołomin wartość ta to 7552 osoby) może liczyć 3208 osób,

Rodzaj zaburzenia/problemu	Wartość dla badanej reprezentatywnej próbki badania EZOP wyrażona w %	Szacowana liczba osób na terenie gminy Wołomin, 32273 mieszkańców w wieku produkcyjnym
Zaburzenia nerwicowe	10%	3227 osób w wieku 18-65 lat
Zaburzenia związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych	12,8%	4131 osób w wieku 18-65 lat
Zaburzenia nastroju	3,5%	1129 osób w wieku 18-65 lat
Zaburzenia zachowania o charakterze wybuchowym, impulsywnym (zaburzenia opozycyjno-buntownicze, zachowania i eksplozywne)	3,5%	1129 osób w wieku 18-65 lat
Szacowane występowanie objawów które obniżają jakość życia i mogą zwiastować pojawienie się zaburzeń	30%	9681 osób w wieku 18-65 lat

10 https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Ochrona_zdrowia_psychicznego.pdf

Spośród analizowanych w ramach programu EZOP czynników społeczno-demograficznych największą rolę mają te związane z wsparciem społecznym. Istotnym czynnikiem ryzyka jest brak zatrudnienia, który określa nie tylko bezrobotnych, ale również rencistów, emerytów oraz gospodynie domowe. Zatrudnienie w tym kontekście jest nie tylko źródłem utrzymania, ale być może przede wszystkim – źródłem społecznego wsparcia¹¹.

Istotny czynnik chroniący to małżeństwo. Osoby, które straciły partnera, czy to przez rozwód czy śmierć współmałżonka, mają wyższe niż przeciętne ryzyko doświadczania zaburzeń psychicznych, zwłaszcza zaburzeń depresyjnych, lękowych, a także tendencję do zaburzeń zachowania. Większym ryzykiem zaburzeń psychicznych obciążeni są mieszkańcy dużych miast, szczególnie kobiety.

Powyższe czynniki należy brać pod uwagę w ramach określania celów Programu.

Liczba osób z chorobami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym orzekanych w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o niepełnosprawności w latach 2012-2014

Osoby powyżej 16 roku życia z chorobami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym z podziałem na lata i przyczynę niepełnosprawności

Lata	Przyczyny niepełnosprawności	Stopień niepełnosprawności			Razem	Łącznie liczba orzeczeń
		znaczny	umiarkowany	lekki		
2012	01-U	8	20	9	37	178
	02-P	30	101	8	139	
	12-C	2	0	0	2	
2013	01-U	11	18	11	40	204
	02-P	10	139	10	159	
	12-C	0	4	1	5	
2014	01-U	6	11	5	22	201
	02-P	22	137	10	169	
	12-C	5	2	3	10	

Ilość orzeczeń utrzymuje się na stałym poziomie, w poprzedzających latach tj. 2009 r. wydano 177 orzeczeń, 2010 r. 161 orzeczeń, w 2011 r. 178 orzeczeń, co świadczy o stałości zjawiska.

¹¹ <http://www.ezop.edu.pl/05-Podsumowanie.pdf>

Osoby do 16 roku życia z chorobami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym z podziałem na lata i przyczynę niepełnosprawności

Lata	Przyczyny niepełnosprawności	Razem	Łącznie liczba orzeczeń
2012	01-U	25	117
	02-P	11	
	12-C	81	
2013	01-U	21	114
	02-P	9	
	12-C	84	
2014	01-U	15	126
	02-P	10	
	12-C	101	

gdzie: **01-U** – upośledzenie umysłowe; **02-P** – choroby psychiczne; **12-C** całościowe zaburzenia rozwojowe

Liczba pacjentów przyjętych w Ośrodku Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ w Wołominie.

lata	Poradnia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych	Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu i Substancji Psychoaktywnych dla Dzieci i Młodzieży	Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu	Poradnia dla Dzieci i Młodzieży	Łącznie
2013	871	150	94	94	1209
2014	923	180	99	85	1287

W latach 2009-2010 w Ośrodku Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ objętych było po 1075 osób, co świadczy kilkuprocentowy wzrost wobec liczby osób objętych pomocą w latach 2013-2014.

Kolejną instytucją działającą z ramienia powiatu jest Środowiskowy Dom Samopomocy działający na terenie gminy Wołomin. Opieką ośrodka na podstawie otrzymanych informacji objętych jest około 20 osób z zaburzeniami psychicznymi zamieszkałych w obszarze administracyjnym gminy Wołomin.

Z inicjatywy Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012-2015 powstał Punkt Pomocy w Kryzysie świadczący pomoc osobom w stanach sytuacyjnego kryzysu psychicznego. Punkt realizuje interwencje psychologiczne, przy wsparciu lekarza psychiatry, w okresie tym przeprowadzono ponad 300 różnego rodzaju działań psychologicznych i psychiatrycznych w celu zapewnienia dostępu mieszkańcom Gminy do szybkiej pomocy w stanach kryzysu.

VI. Cele programu i planowane działania

Cele Gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego na lata 2016- 2020, są wynikiem zadań jakie nałożył na samorządy gmin „Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011-2015”, diagnozy sytuacji mieszkańców potrzebujących pomocy w obszarze ochrony zdrowia psychicznego oraz analizy zasobów będących w dyspozycji gminy Wołomin z uwzględnieniem wiedzy teoretycznej przytoczonej w niniejszym programie.

Cel główny

Poprawa zdrowia psychicznego mieszkańców gminy Wołomin oraz podniesienie jakości życia osób chorych psychicznie oraz dostępności do różnego rodzaju usług pomocowych.

Cele szczegółowe

1. Kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego poprzez upowszechnienie wiedzy na temat warunków zdrowia psychicznego oraz sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

2. Profilaktyka zaburzeń psychicznych poprzez wsparcie osób u których wystąpiły pierwsze objawy nieradzenia sobie z problemami.

3. Kreowanie postaw akceptacji i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez poszerzanie form wsparcia społecznego w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, samopomocy środowiskowej i aktywizacji zawodowej.

4. Koordynacja różnych form opieki i pomocy.

Ad.1

Kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego poprzez upowszechnienie wiedzy na temat warunków zdrowia psychicznego oraz sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Realizacja tego celu odbywać się będzie poprzez przygotowanie na każdy rok „Gminnego programu informacyjno-edukacyjnego”, który uwzględnić będzie poniższe zadania i wyznaczy szczegółowe warunki ich realizacji.

Lp.	Zadania	Partnerzy w realizacji	Termin realizacji	Wskaźnik do ewaluacji
1.	Opracowanie serii artykułów promujących zdrowy styl życia i ich publikacja w lokalnej prasie	Psycholodzy, Psychoterapeuci Lekarze psychiatrii Lokalne media Gminne portale internetowe	2016 - 2020	Liczba artykułów i audycji radiowych
2.	Szkolenia dla nauczycieli oraz pracowników socjalnych OPS z zakresu rozpoznawania wczesnych objawów depresji, zachowań ryzykownych w postaci samookaleczeń, samobójstw oraz możliwości ich leczenia	Organizacje pozarządowe i instytucje zajmujące się zdrowiem	2016 – 2020	Liczba osób objętych szkoleniami

3.	Wspieranie szkół w realizacji programów z zakresu promocji zdrowego stylu życia	Szkoły	2016 - 2020	Liczba działań wspierających szkoły
4.	Organizacja i współorganizacja konferencji, seminariów poszerzających wiedzę z zakresu profilaktyki zdrowia psychicznego oraz sposobów organizowania środowiskowej pomocy osobom zagrożonym utratą zdrowia psychicznego	Starostwo powiatowego Organizacje pozarządowe	2016 - 2020	Liczba inicjatyw w których samorząd gminny bierze udział

Ad.2 Profilaktyka zaburzeń psychicznych poprzez wsparcie osób u których wystąpiły pierwsze objawy nieradzenia sobie z problemami.

Realizacja tego celu odbywać się będzie poprzez organizację systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego w tym również nawiązanie współpracy z innymi podmiotami w celu ułatwienia dostępu do usług już oferowanych na terenie gminy oraz zwiększenia dostępności do systemu opieki psychiatrycznej.

L.p.	Zadania	Partnerzy w realizacji	Termin realizacji	Wskaźniki do ewaluacji
1.	Organizacja i prowadzenie „Punktu pomocy w kryzysie” oferującego poradnictwo i pomoc w stanach kryzysu zagrażającego zdrowiu psychicznemu	Podmioty działalności leczniczej podmioty prawne	2016 - 2020	Roczny raport z działania punktu pomocy kryzysowej
2.	Współpraca z Powiatem Wołomińskim w celu podkreślania znaczenia utworzenia pełnowymiarowej Poradni Zdrowia Psychicznego	Samorząd Powiatu Podmioty działalności leczniczej	2016 - 2020	Liczba funkcjonujących poradni zdrowia

		Organizacje Pozarządowe		
--	--	----------------------------	--	--

Założenia pracy „Punktu pomocy w kryzysie”:

1. Świadczyć będzie usługi z zakresu psychologii i psychoterapii (diagnostyka psychologiczna, konsultacje psychoterapeutyczne, psychoterapia krótko i długo terminowa), zakresowo różne od usług finansowanych przez NFZ.
2. Dostępny będzie dla wszystkich mieszkańców niezależnie od wieku.
3. Stworzy możliwość szybkiej reakcji na potrzeby gminy np. poprzez powołanie zespołu psychologów, nawiązywanie współpracy z innymi ośrodkami działającymi na terenie gminy.
4. Zapewni wysoki standard usług poprzez zatrudnianie psychologów i psychoterapeutów dysponujących doświadczeniem klinicznym w tego typu pracy.
5. Prowadzić będzie dokumentację i sporządzać będzie raporty z efektywności pracy.

Ad.3 Kreowanie postaw akceptacji i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez poszerzanie form wsparcia społecznego w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, samopomocy środowiskowej i aktywizacji zawodowej.

L.p.	Zadania	Partnerzy w realizacji	Termin realizacji	Wskaźniki do ewaluacji
1.	Rozwój systemu opieki środowiskowej świadczonej wobec osób z zaburzeniami psychicznym	Ośrodek Pomocy Społecznej	2016 - 2020	Wzrost liczby osób objętych specjalistycznymi świadczeniami opiekuńczymi
2.	Organizacja dowozu do Środowiskowych Domów Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób bezdomnych z terenu	Organizacje pozarządowe Inne podmioty i instytucje	2016 - 2020	Ilość osób korzystających z pomocy

gminy			
-------	--	--	--

Ad.4 Koordynacja różnych form opieki i pomocy.

L.p.	Zadania	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki do ewaluacji
1.	Pozyskiwanie nowych partnerów do współpracy w ramach realizacji „Programu ochrony zdrowia psychicznego gminy Wołomin na lata 2016 – 2020”	samorząd gminy	2016 - 2020	Ilość zaproszonych organizacji i instytucji
2.	Koordynacja pracy Gminnej Komisji Zdrowia Psychicznego	samorząd gminy	2016 - 2020	Zarządzenie Burmistrza powołujące Komisję
3.	Opracowanie szczegółowych procedur komunikacyjnych z instytucjami zajmującymi się specjalistyczną pomocą osobom w sytuacjach kryzysowych w tym zagrożonym zachowaniami samobójczymi i autoagresją.	Gminna Komisja Ochrony Zdrowia Psychicznego	2016 - 2017	Publikacja broszury informacyjnej
4.	Organizacja systemu wymiana i przetwarzania dokumentacji w ramach opieki psychologicznej i pedagogicznej	samorząd gminy Organizacje Pozarządowe	2016 - 2017	Wytworzona dokumentacja

Gminna Komisja Ochrony Zdrowia Psychicznego, ma być zespołem doradczym Burmistrza Wołomina w realizacji zadań wynikających z niniejszego programu. W jej skład wejdą zaproszeni przez Burmistrza specjaliści z zakresu medycyny, psychologii, psychoterapii, pedagogiki, pracy socjalnej, a także innych dziedzin mających zastosowanie

w ochronie zdrowia psychicznego. Udział w komisji będzie nieodpłatny. Do zadań „Gminnej Komisji Ochrony Zdrowia Psychicznego” będzie należało w szczególności:

1. Opiniowanie projektów otwartych konkursów ofert na realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia psychicznego.
2. Udział w komisjach konkursowych dokonujących wyboru oferenta realizującego zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego.
3. Zbieranie i analizowanie danych o zdrowiu psychicznym mieszkańców gminy Wołomin.
4. Wnioskowanie we wszystkich sprawach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mieszkańców gminy Wołomin.

VII. Partnerzy programu

Program zakłada pozyskanie do jego realizacji partnerów w postaci instytucji i organizacji w tym w szczególności:

1. Starostwo Powiatowe w Wołominie,
2. Podmioty wykonujące działalność leczniczą działające na terenie gminy Wołomin,
3. Przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne działające na terenie gminy Wołomin,
4. Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Wołominie,
5. Środowiskowy Dom Samopomocy w Wołominie,
6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wraz z Specjalistyczną Poradnią Rodzinną,
7. Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołominie,
8. Podmioty prowadzące warsztaty terapii zajęciowej dla mieszkańców z gminy Wołomin,
9. Powiatowy Urząd Pracy w Wołominie

10. Pracodawcy chronionego i otwartego rynku pracy działający na terenie gminy Wołomin,
11. Organizacje pozarządowe statutowo związane z ochroną zdrowia psychicznego.

VIII. Źródła finansowania programu oraz koordynacja programu

1. Środki finansowe na realizację zadań gminy Wołomin wynikających z programu zabezpieczono w budżecie gminy Wołomin w dziale Dziale 851 Ochrona Zdrowia, Rozdział 85149 Programy profilaktyki zdrowotnej, § 4300 w wysokości 30 000,00 zł.
2. Program koresponduje z Programem działań z zakresu ochrony zdrowia mieszkańców gminy Wołomin na rok 2016 oraz Programem profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na 2016 rok.
3. Koordynatorem Programu jest Wydział Polityki Społecznej, Sportu i Edukacji Urzędu Miejskiego w Wołominie, zwany dalej Koordynatorem.
4. Koordynator w terminie do dnia 30 kwietnia 2017 roku przedkłada Radzie Miejskiej w Wołominie sprawozdanie z realizacji Programu.